

ՄԵՐ ԱՐՈՒԻԵՍԱԳԵՏՆԵՐԸ

ՏԻԿԻՆ ԱՐՄԻՆԻԱ ԲԱԲԱՅԵԱՆ

Հայ ժամանակակից արուեստագետներու շարքին մէջ Տիկին Արմինիա Բաբայեան—Քարպօնէլ ինքնաշատուկ ու բարձր տեղ մը կը բռնէ իր փափուկ ու ազնուական տաղանդով: Ան իր նկարչի առաջին ուսումնասիրութիւններն ըրած է ձեռքին տակ հանճարեղ վարպետի մը, էօթէն Քարիէրի, որուն գործը այնքան կենդանի է որքան բանաստեղծական, այնքան ինքնատիպ որքան ընական, այնքան խոր որքան պարզ:

Հոգեկանութեամբ լի արուեստի մը այդ մեծ քերթողը լաւագոյն առաջնորդը կրնար ըլլալ եւ եղաւ այն ինքնամփոփ, նրբագգաց ու ներքին կեանքով լի խառնուածքին որով բնութիւնն թրգէն օժտած էր կովկասեան Հայաստանէն եկող երիտասարդ աղջիկը որ յետոյ պիտի ըլլար Արմինիա Բաբայեան նրկարչուհին: Քարիէրի ամենէն սիրելի աշակերտուհիներէն մին եղաւ ան, ու լաւագոյնը: Քարիէր անոր օգնեց գտնելու իր ուրոյն անձնականութիւնը, որ կապը միշտ կը պահէ վարպետին ստեղծած գեղեցկագիտութեան հետ, բայց որ իր սեփական գորշմն ու շեշտն

ՏԻԿԻՆ ԱՐՄԻՆԻԱ ԲԱԲԱՅԵԱՆ

ունի: Քարիէրէն Տիկին Բաբայեան առած է գէմքերն ու իրերը՝ շրջապատող մթնո-

լորտի մը քողին մէջէն իրենց էական տարրերուն մէջ միայն ընդերեւեցնելու ձգտումը, ընտանեկան կեանքի ներքին խաղաղ գորովագլին պատկերներուն սէրը, մաքրկային գէմքին ու բնութեան տեսիլ-

յատուկ արուեստը դուրս ցատքեցնելով ու ամրացնելով, զօրացնելով եւ զարգացնելով հետզհետէ: Քարիէր գրեթէ միայն սեւ ու ճերմակով կը յօրինէր իր հոյակապ նկարները, մեղմ ու խուսափուկ երանգներու

Պէլ - Իլ. — Նկար՝ Տիկին Արմինիա Բաբայեանի

ներուն մէջ թաքուն հոգին, անտես խորհուրդը զգալի դարձնելու, արտայայտելու միտումը: Բայց տարբերութիւնները՝ վարպետին եւ աշակերտին միջեւ որոշ են, և անոնք տարիներու ընթացքին շեշտուեցան, Տիկին Բաբայեանի անհատական ինքնա-

նշուում մը հազիւ՝ մերթ խառնելով իր յօրինուածքին տիրող երկու գոյներուն, եւ իր անսխիւնը պաշարող «մթնոլորտը» շատ թանձր էր, բարոյական մշուշ մըն էր յաճախ, որուն մէջէն գէմքերն ու իրերը կ'երեւային ընդ աղօտ, թէ և ա'յնքան կենդա-

հի իրենց Էսկանյին մէջ, ինչպէս երաղի մը քողին խորէն: Բանաստեղծը գերակշիռ էր այդ մեծ հիւարչին մէջ, ինչպէս եւ իրմէ բոլորովին տարբեր ժամանակակից այն երկու մեծ-հիւարիչներուն մէջ որ փլւմիս տը Շավանն ու Կիւսթավ Մօրոն եղան: Տիկին Բաբայեան Հետզհետէ նստրացուց իր նկար-

են. լոյսին երփնագոն խաղերը մարման-դին կամ ծառերու կամ գէմքի մը կամ ծաղկներու վրայ՝ ա՛ն գիտցած է արտա-յայտել հմայիչ փափկութեամբ ու կենդանութեամբ. եւ իր կարմիրները, սեղանի ծածկոյթները որ արեւուն ցայտքին տակ կը փողփողին, թանկագին անօթներէ

ԷՆԹԵՐԻԷՕՐ. — (Քոնեսթայի սրահին մէջ ցուցադրուած)

Նկար՝ Տիկին Արմինիա Բաբայեանի

ներուն միջնորդող եւ զայն մօտեցուց իրական կեանքի միջնորդարին, իր կենդանագիրներուն, բնանկարներուն, ծաղկանց սլասկեղներու, առանին կենցաղի տեսարաններու ներկայացմանը մէջ աւելի մանրամանութիւն դնելու հետամուտ եղաւ, ու մանաւանդ աւելի գոյն. զմայլելի «քօլօռիսթ» մը յայտնուեցաւ ինք. իր լաւագոյն նկարները՝ վառ կամ մեղմ երանգներու ամենափափուկ ներդաշնակութեամբ յօրինուած՝ նկարչական համամուտներ

դուրս սլացող մեծաբաց թարմ ծաղիկներու արիւնտա թոյրը. եւ անոնց դաշնակու-մը իրենց շուրջ դասաւորուած իրերուն եւ գիրենք սլարուող թրթռուն ու ցոլուն կամ խորհրդապաշտ սքօղեալ միջնորդարին հետ, հեշտանք մըն են աչքին ու մտքին համար: Զմայլելի ճաշակ մը կը տիրէ այդ դօր-ծին ամբողջութեան յօրինուածքին մէջ, ճաշակ մը որ հմտութեան ու հաշիւի արգիւնք չէ միայն, այլ մանաւանդ ծնունդը տոհմիկ խառնուածքի մը, փափուկ զգա-

հուլիսին մը, որ ծաղրայեղութիւններէ կը խորշի բնագոյ աբար եւ պարզ ու բնական արտայայտութեան ձեւերով կը հասնի խորութեան ու ինքնատուութեան: Քիչ նկարիչներ աշխատանքէն զտրուած լինելով մտածեն երկրագնաց ծաղկանց երկտասարդ շնորհն ու անոնց գոյներուն ուրախագին բոցավառութիւնը լոյսին մէջ:

այդ վեհաշուքորէն թափազին յուշատանին հոգեգրաւ երեւոյթներուն: Տիկին Բաբայեան, որ ամէն բանէ առաջ հոգիի արտայայտիչ մըն է՝ իր վարպետին պէս, մասնաւորապէս յաջող հանգիստացած է բնատանեկան յարկի ներքին բանաստեղծութեան անդորր ու կաթողին հրապոյրը երգելու մէջ, ու ան գիտցած է նաեւ կեն.

ԿԵՆԴԱՆԱԳԻՐ ՕՐԻՈՐԴ ՄԱՐԳԱՐԻՏ ԲԱԲԱՅԵԱՆԻ
'Նկար' Տիկին Արմինիա Բաբայեանի

Իր բնակարանները մասնաշաղկապութիւն մը ունին: Ան կը նախընտրէ բնութեան խաղաղ ու քաղցրորէն մեղամաղձիկ տեսիլներ, գիւղական ծառուղիներու կամ՝ ճովափնեայ խորշիկներու խորհրդաքաղաքի երազուն պատկերներ վերապրեցնել իր կտաւներուն վրայ: Լոյսի ու սուղերի ամենափափուկ ու հմայիչ դաշնակուսներով, և իր վերստիլի ոգուները սքանչելի վերութեաններ են անցեալ մեծաւիտէն մը

գանազիրներու մեծարժէք շարքի մը մէջ մարդկային գէմքին խորհուրդը սեւեռել: Թանկագին էջեր են իր ենթերիօնները, ուր մեղմօրէն ռսկեփայլ պատուհանէն հոսող արեւու բարի լոյսի մը խաղաղ զուարթութեամբ մէջ ցոյց կուտայ բնատանեկան կեանքի մաքուր բանաստեղծութիւնը, գէմքերը՝ խանդաղատանքի մթնոլորտով մը սլորուրուած, ու այդ գէմքերուն առօրեայ կենցաղը պաշարող ու զայն լրացնող ա-

ռարկաները՝ իրենց ոգեկանութեամբ տու-
գորուած նիւթի լոկի խօսումին մէջ: Եւ
իր կենդանագիրները ուշադրու են ներկա-
յացուած տիպարներուն յատկանշական
կեցուածքին, գիմագծութեան մասնաւոր

թիւնը կը հրատարակենք մեր այս թիւին
մէջ. մայր Բաբայեանի կենդանագիրը
մուսէոնի մը մէջ յաւերժանալու արժանի
գլուխ-գործոց մին է, ուր սրտի ու մտքի
չքնաղ յատկութիւններով հարուստ այդ-

ՊԱՏՇԳԱՄԻՆ ՎՐԱՅ ԾԱՂԵՓՈՒՆՁ.— Նկար՝ Տիկին Արմինա Բաբայեանի

կնիքին հարազատ արտայայտամբ, մանա-
ւանդ անոնց ներքին անձնաւորութեան
մարմնական կազապարին մէջէն յտուկ
ու կենդանի պատկերացմամբ: Ի՞նչքան
յաջող են, օրինակի համար, գիմանկարները
Էտուար Շիւրէ մտածող-գրագէտին, Ալ-
կազի երաժշտին, Նկարչին քրոջը՝ Օրբորդ-
Մարգարիտ Բաբայեանի եւ մօրը՝ Տիկին
Սոֆի Բաբայեանի, որոնց վերարտադրու-

պատուական Հայուհին արտայայտուած է
իր հոգեկան գիմագծութեան ըովանդակ
պարզ ու խոր ակնուրթեամբ:

Տիկին Արմինա Բաբայեան շատոնց
ի վեր ջերմօրէն գնահատուած է ֆրանսա-
կան քննադատութեան հեղինակաւոր ներ-
կայացուցիչներու կողմէ. մասնաւոր հա-
մակրութեամբ իրեն հետեւում է յայտնի
գրագէտ ու գեղարուեստական քննադատ

կիւսթալ Գան, որ անոր գործերուն հուշ-
րած է բազմաթիւ հատուածներ սրտագին
ներբողի. հոս կը յիշատակեմ այդ գնահա-
տումներէն մէկ քանին:

«Տիկին Արմինիա Բաբայեանի ար-
ուեստը, կը գրէր կիւսթալ Գան՝ հայ
Նկարչուհւոյն 1928ի ցուցահանդէսին առ-
թիւ, գերազանցօրէն մտացի է եւ փափուկ:
Ճշմարտութիւնը եւ ներքին կեանքը զոր
ան կ'արտայայտէ հոն, երբեք բռնու կեր-
պով փռուած չէ. այլ պարտաւորած ճիշդ-
միջոցաւորով մը որ խաղաղութեան մեծ
հրապարակ մը ունի: Իր գոյներու գաշնա-
ւորումները եթէ փնջողուոյց ձեւով մը
չեն կատարուած, ատով իսկ աւելի թա-
փանցանց յուզում մը կը պարունակեն:

«Ան մեծապէս յաջող է կնոջ դիմա-
գծութեան ու գնացքին ուսումնասիրման
մէջ: Երկու կենդանագիրներ, մին՝ տար-
ւոք տիկնոջ մը որ շտապիկ մը կը հիւսէ,
միւսը՝ մանկամարդ աղջկան մը, այս ցու-
ցահանդէսին կուտան նմուշ մը այն դիւ-
թիւ հրապարակն որով ան կը պաշարէ կա-
նացի գիւմակին իր շատ նշանակալից պատ-
կերացումը: Ի՞նչմէջ այդ հանգարտ ու բա-
րեքստիկ տեղաւորումը էջին մէջ, նրբին
ու զօրեղ գոյնի աստիճաններու այդ եղա-
նակաւորումը. այդ գործերուն կ'ընծայեն
այն ներքնաստեական ճշգրտութեան նկա-
րագիրը, լիակատար թարգմանութիւն մը
պարզութեան մէջ իրականացնելու այն
կարողութիւնը, զոր յուզուած ու հմուտ
փրփրիքներուն յորինած գեղեցիկ կենդա-
նագիրներուն մէջ կը գտնենք:

«Շարք մը բնականներ հաւատարմօրէն
կը հպատակին իրենց տեղական ճշմարտու-
թեան եւ ճշմարտութեանն ալ այն ժա-
մուն ուր անոնք նօթագրուած են, լուսա-
պայծառ՝ երբ արուեստագէտը իր պատկե-
րակալը գտնողած է Պրանթօմի պարիսպ-
ներուն նկարագեղ ու երկնավառ սիւնե-
թին առջեւ, շատ մեղմ ու միեւամաշտ
եթէ այդպէս կ'ուզէ Պրնթանի բարկ բնու-
թիւնը (Բօթ տիւ Նօն եւ Պէլ-Իլ), ջերմ,
քիչ մը խիստ, եւ ասկեղծ հորիզոնով, եթէ

Փրովանսի մէջ է որ արուեստագէտը գա-
ցած է վնասել Արեւուն փայլալիչ քաղց-
րութիւնն ու Միջերկրական ջրն՝ կա-
պուտացումը:

«Տիկին Բաբայեան ծաղիկներու նկարիչ
մըն է նաեւ: Ահմայ կեանքն ու շարժումը
կ'արտայայտէ, թէ՛ երբ զանոնք կը տեղա-
ւորէ ներգաշնակ ներքնակարներու մէջ
(intérieur), որ երանգ երանգ կ'երթան
միջին արեգակնալից պատուհանին տըժ-
գոյն ոսկիէ տախտակը, թէ՛ երբ զանոնք
կը ժայթքեցնէ մարգագետնի մը, պար-
տէզի ծառուղիի մը մէկ անկիւնէն, գեղե-
ցիկ առուտան մը մեղմ շքեղութեան մէջ,
ու միշտ կ'իրագործէ բանաստեղծու-
թեանցքը, որ ծաղիկներու ճշմարիտ նկար
մը ինչպէս եւ կանաչի դեմքի մը արտաբե-
րումը կամ բնութեան սողունը երեւոյթի մը
երգեցիկ ոգումը պէտք է պաշարէ: Տիկին
Բաբայեան գիտէ հարապատուութիւնը միա-
ցինել ներքնայնութեան ու բանաստեղծու-
թեան հմայքին: Ասիկա իր մէջ գեղեցիկ
ինքնառաջանութիւն մը կը կազմէ:»

«Le Correspondant» հանդէսին մէջ,
Պ. Մօրիս Պրիյեան, «Իսկէն հայիւ ներս
մտած, կանգ առի Տիկին Բաբայեանի գոր-
ծերուն առջեւ, անոնց երկնային ուշա-
գրաւ ներգաշնակութիւններէն հրապու-
ռած: Խաւաքարտի վրայ նկարչութիւն
համակ երաժշտական փափկութիւնով մը,
ուր իւզաները կ'ասթէլին այնպիսի ու
թաշտան շնորհներն ունի: Երկու կենդա-
նագիրներ, նրբերանգութիւն փոշեցան լու-
սաւոր մշուշով մը պարտաւորած, ծաղիկներ
(մասնաւորապէս սա կարմիր մեխակները՝
լայն օթոցի մը վրայ, թեթեւ փոփոխակա-
խաղ (variation) երկու մօտիկ նօթերու վը-
րայ, նախընթաց մը, նուրբ ու զմայլելի
էնթերիօք մը, ուր կը ժպտի Վիւլիլյաքի մը
բանաստեղծութիւնը, ամհուրեք՝ ճաշա-
կով դաստիարակած բարակ ու կծու՝ ճաշ-
նաստիճաններ, սուր խաղ մը, — կաւահո-
ղագոյն, բաց գեղին, կանաչ, — որ ճիշդ
տեղին կը հնչէ, ահա՛ արուեստ մը խոր-

Հըրգապահ, հմուտ եւ ապահով, որ իրա-
զեկ աչքին պէտք է որ հաճելի ըլլալ
(1927 :

«Տիկին Բաբայեանի նկարները կը
մնան աւանդութեան մէջ ֆարիէրի, որ
հոգիի եւ ներքին կեանքի նկարիչ էր, ինչ
որ սակայն չ'արգիլէր Տիկին Բաբայեանը

հեկան որոնումներու. իր բնանկարները գե-
տեղուած են գեղեցիկ թափանցիկութիւն
մը ունեցող փափուկ մ'իմպրասիոներու մէջ»

ՀՈՖՄԱՆ

ժուռնալ սէ գ'Ար, 1927

«Շատ ներդաշնակ արուեստագէտ մը
որ ֆարիէրի նախընտրած աշակերտներէն

ԿԵՆԴԱՆԱԳԻՐ ԼԵՕՆ ԱԼԿԱԶԻԻ.— 'Նկար' Տիկին Արմինիա Բաբայեանի

իր ուրոյն անձնականութիւնը սրուապէս
ի վեր | Հանելու եւ զայն տաղանդով և
զգայնութեամբ թարգմանելու՝ գունատ
վարդի եւ մեղմացած կաւահողի իրեն
յատուկ ելեւէջի (gamme) մը մէջ ուր
կ'ընդերեւան բարոյթիւն, անգործութիւն
ու քաղցրութիւն»

Պ. ԷՄԻԼ ԺԻԻԼԻԱ

Լա Փանսէ Ֆրանսէզ, 1927

«Տիկին Բաբայեանի գործերը, սովորա-
կանէն շատ հեռու, միշտ կը կապուին շա-

մին եղաւ և որ սնոր փափուկ արուեստէն
բան մը շահած է՝ սնոր տեղեցնելով իր
անձնական երթնագծով տեսիլը, ուշագիւր
այցելութեան մը արժանի է՝ Կալըրի
Քարմինի ցուցահանդէսին մէջ»

ԱՐՍԷՆ ԱԼԵՔՍԱՆՏՐ

Ֆիկարո, 1928

«Տիկին Բաբայեանի ծաղիկներուն նկար-
ներն ու բնանկարները շատ արգիլական
նկարչութիւն են, եւ սակայն շատ խորհր-

դապաճորէն գիտուն, միշտ յուզումնալից ու բանաստեղծականն»

ՌԸՆԷ ՊՐԵՍԻ

լ'Ասիօն Ֆրանսեզ, 1928

«Տիկին Արմինիա Բաբայան, որ Կալըրի Քարմինի մէջ ցուցադրած է, կը հաստատէ իր նուրբ տաղանդը որ գիտէ նաեւ հօրը ըլլալ: Այդ պատկերներու շարքին մէջ, ինչ որ կը տիրէ, գեղանկարներն են, ծովանկարները եւ նկարներն իրերու, որ «անշունչ» կ'ըսուին: Կան հոն նաեւ երկու գեղեցիկ կենդանագիրներ, մին իր քեռայրին, Օփերայի ընդհ. քարամուկար Պ. Լուի Լալուայի, միւսը հանրածանօթ երաժիշտ Պ. Օրիքի: Տիկին Արմինիա Բաբայան կը սիրէ սքողեալ ներդաշնակութիւնները, ուր տեղ տեղ գեղիկները, կարմիրները կը բոցավառին՝ առանց ոչինչ քանդելու:»

Լ. Ր Վոն Իլլիսթրէ, 1929

«... Ամէն ոք գիտէ թէ ոչինչ կայ աւելի նուրբ քան իր փափկօրէն հմտօրէն ներդաշնակուած երանգները, ուր նկարչութիւնը, առանց իւզանկարչութիւն ըլլալէ դադարելու, փաթէլին անկշռելի նրբութեանը կը հասնի, եւ դառնալով հանդերձ աշխարհի օգային, չի դադարիր ամրօրէն կառուցուած ըլլալէ: Կոյն յատկութիւնները կը նկատուին իր բնականօրէն մէջ (ինչպէս իր Պրլթանի տեսարանները), իր հրաշալի ու բանաստեղծական ծաղիկներու փունջերուն, իր առանի կեանքի մտերմութեան խաղաղ պատկերացմանը, իր կենդանագիրներուն, որ «նկարագիր»ով լեցուն ըլլալով հանդերձ, գեղեցիկ երաժշտութեան մը հետաւեցողութիւնը կը պահեն (յիշեցէք Լուի տը Ֆալլայի եւ Լուի Լալուայի անմոռանալի գիմանկարները): Այսպէս, ան յաղթական կը հանդիսանայ շատ ալաքան սեռերու մէջ, ու միշտ շնորհալի կերպով:»

ՄՈՐԻՍ ՊՐԻՑԵԱՆ

Լ. Ր Քորքուօնսան, 1929

Աչքի կը զարնեն կերպերներն ու՝ ծաղիկները Տիկին Բաբայանի, որ ինքզինքը կը յայտնէ ներքին կեանքի զմայելի արտայայտիչ մը եւ միանգամայն մեծարժէք բնականօրէն մը՝ հոյակապօրէն ոգուած վերստալի կտորներով:»

Ժուրնալ ֆ Գ'Ար, 1929

«Այսպէս Կալըրին կը ցուցադրէ, կարգ մը ուրիշ նոր գործերու հետ, զմայելի ծաղիկներ՝ կերպերներու մէջ ու քանի մը բնականօրէն Տիկին Բաբայանի, ազնիւ արուեստագէտ, միշտ հարուստ՝ գիտութեամբ, զգացումով ու ճշմարիտ ինքնատուութեամբ:»

ՌԸՆԷ ՊՐԵՍԻ

լ'Ասիօն Ֆրանսեզ, 1929

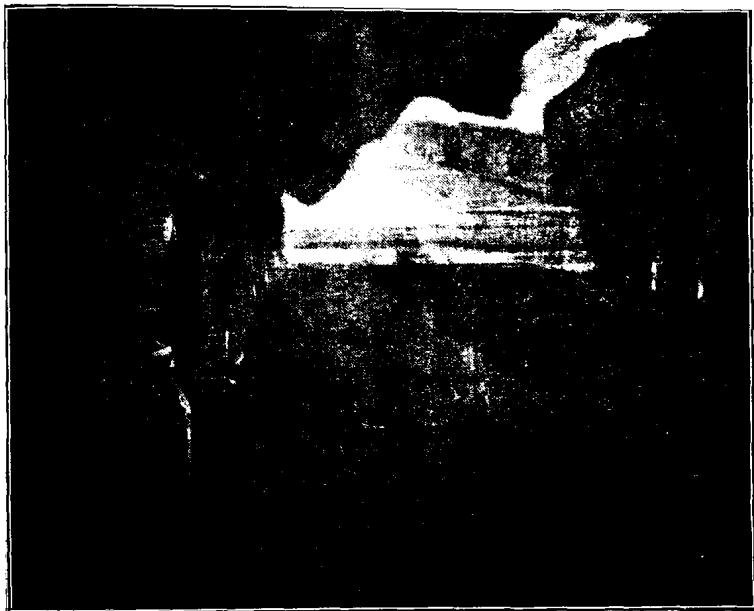
«Ինչ որ կը ընտրուէ Տիկին Արմինիա Բաբայանի տաղանդը, — թէ՛ երբ զայն կ'արտայայտէ Թրեպուլի ձկնորսներու նաւահանգստին մէջ, վերստալ՝ մեծաշուք ճեմելիքին մեծ հայելիներուն առջեւ կամ պարտէզին կտրուած ձեւուն օտարականներուն մէջտեղը, կամ աւելի պարզօրէն՝ սոսն մտերմութեան մէջ, բազմոցի մը, թէ՛ յի սեղանի մը, ծաղկակիր անօթի մը գիմացը, իրենքու նրբութիւնն ու ճշգրտութիւնն է, բարձր ճաշակի ժուժկալութիւնն է որ գոյնը խնայողութեամբ կը գործածէ՝ քանի մը ընտրուած ու որոշ կէտերու վրայ զանազ աւելի լաւ հնչեցնելու համար: Ան կը նկարէ գլխաւորապէս ափսոսանքով, խոյս տալով թանձրութիւններէն եւ յօժարակամ օգտագործելով կտաւին հիւսքը: Ու երբ մարդ կը յիշէ որ այս արուեստագիտուհին Հայաստանէն մեկի կուգայ, ասիկա արեւելեան պերճասիրութեան մասին մեր ունեցած ըզոր գաղափարներուն հակառակ երթալ կը թուի, եթէ սակայն չմտաբերենք ինչ ինչ պարսկական նկարներ որ այդպէս նոյն թմբած ու փափկօրէն բաշխուած լոյսն ունին:»

Լ. Ր Վոն Իլլիսթրէ, 1929

«Տիկին Արմինիա Բաբայեան Քան-
քարնոսի տեսարան մը կը ցուցադրէ գոյ-
ներու մեղմ ու տրակման մը մէջ որ Պրը-
թաներ կ'ապրեցնէ իր բանաստեղծական՝
այսինքն ամենէն հարազատ՝ երեսօթիկն
տակ: «Վերապի տարուէդին մէկ անկիւ-
նը», հոյնալէս շատ փափկազգացից պարծ մին

րոյ զոր կիս սխալ Քան կը հուրեր սնց-
եալ տարի Տիկին Բաբայեանի Կալըրի Ալ-
պանի մէջ ցուցադրած գործերուն:

«Տիկին Արմինիա Բաբայեան մեծա-
պէս կը յաջողի հմտօրէն նրբերանգութեամբ
երկնաշէն սերուն մէջ, որոնցմէ կը վտարէ
բունն պոյները՝ ներուժօրէն փափուկ մտեր-

ԼԸ ԹԱՓԻ ՎԷՌ (ԿԱՆԱՆՉ ԳՈՐԳԸ) ՎԵՐՍՍՆՅԼ.— Նկար՝ Տիկին Արմինիա Բաբայեանի

է ու պատուական ներշնչումէ մը կը բղխի:
Բայց ինչ որ կ'իշխէ ալ արուեստագէտին
այս անգամ ցուցադրած գործերուն մէջ,
բաւական մեծածաւալ նկար մըն է որ
կ'անակէն տեսնուած երկտասարդ մ'երկ կ'ին
մը կը ներկայացնէ: Գոյներուն փայլը,
զծագրութեան ամբողջութիւնը, շարադրու-
թեան ներդաշնակութիւնը, երանգային
ձայնաստիճաններու ճոխութիւնը կը միա-
նան այս նկարը Սալօնին լաւագոյն գոր-
ծերէն մին կացուցանելու համար»

Կը վերջացնեմ այս շարքը, որ դեռ
շատ կրնար երկարիլ, այն քանի մը սողե-

մութեան տարւորութիւն մը ստանալու
համար: Ըսել չէ թէ թէյի բաժակի մը
լուստուր ճերմակով մը շողացող թանկա-
գին փայլը, վարդի մը թեթեւ ծիրանին,
վաղենիկի մը եղկացած ոսկին, իրենց շքե-
ղութեան մէջ չեն արտայայտուիր հոն,
բայց ամէն ինչ կը ներդաշնակուի, հոսա-
նուտ՝ առանց վատուժ նրբոնուշութեան,
ինչպէս իրական «անշունչ իր» մը, որ հոգիի
դէմքով մը, նկարչին հայտած բովը, բար-
դացած է: Ասիկա գեղեցիկ յատկութիւն
մըն է եւ ինքնատուրութիւն մը: Տիկին Բա-
բայեանի յատուկ իր ծաղկանց ազուոր

նկարներուն եւ հմայիչ ենթերիտօհներուն քայեանի դեռառի սղջկան, Օր. Կիտէթ քով, Տիկին Բաբայեան կը ցուցադրէ մերկ կնոջ դէմք մը, կանոնաւոր ու խաղաղ մը ժառանգած, ցուցադրեց արդէն մէկ գծերով, խարսեաշ ու ոսկեղօծ, գեղեցիկ քանի անգամ իր սիրուն, թարմ ու ինքնատիպ սերամիքները, ուր կովկասեան

ԿԵՆԴԱՆԱԳԻՐ ԷՏՈՒԱՐ ՇԻՒՐԷԻ.— Նկար՝ Տիկին Արմինիա Բաբայեանի

բաւի փոքրիկ նաւահանգիստներ՝ գարնան առաւօտի մը վաղջ ու սքողեալ օդին մէջ անշարժ կայմերու անտառով մը, Պրըթանեի գորշ ու շարժուն նաւահանգիստներու նօթագրութիւններ՝ տեղական սեւեռի սիրուն ճշգրտութիւնով մը։»

Քանի որ Կատարաէ իր տղ. յօւսածը քանի մը տող ալ նուիրելով Տիկին Բա-

սարրեր, արեւելեան արուեստի ցոլքեր, կը խառնուին արեւմտեան արդիական յղացումներու։

«Այդ նկարներուն քով, Օր. Կիտէթ Քարպոնէլ, շատ դեռառի արուեստագիտուհի մը, մեղի ցոյց կուտայ անօթներ, ծաղկաւորներ, սնունդներ՝ նոր ու յանդուգն արուեստով մը։ Ան իր սերամիքները կը զար-

դարէ ծաղկանց ու մեծաբնի նորր, հազ-
ուաքիւտ, երանգաւոր լոկներով, որոնց
բովանդակ նրբութիւնը կը պահպանէ ին-
քեզարժուիլներ, իր փաշտովը դաշին հոյն իսկ
զօրացնելով:»

և բացի «Շահինի մէջ» կանաչի գեղեց
կութեան արեւելեան ու խորունկ զգացո-
յութենէն, երկուքն ալ հզօրապէս փա-
րկեցնացած արուեստագէտներ են, որոնց
մէջ ստիպին շատ ինքայատուկ համ ու-

ԷՆԹԵՐԻԵՐ (Սալօն աէ Թիւրքի)։— Նկար՝ Տիկին Արմինա Բաբայեանի

* * *

Մեկուն փէտալճեանի նուիրած իր
գեղեցիկ էջին մէջ, կիւսխով փան կ'ըսէր
թէ՝ Տիկին Արմինա Բաբայեան ինչպէս
էտկար Շահին, թէպէտ Հայազգի, բայց
Փարիզի մէջ կալմուած, որոշ կապ մը ցոյց
չեն տար հայ ու ընդհանրապէս արեւել-
եան մտայնութեան ու զգայնութեան հետ.

նեցող բան մը ի յայտ կուգայ:» Ասիկա
ճիշդ է, Արմինա Բաբայեան, գեոատի
հատակի մէջ Փարիզ եկած, իր միտքն ու
ճաշակը փրանսական միջավայրի մէջ ձե-
ւակերպած, յետոյ ամուսնացած Փրան-
սացի համակրելի բժշկի մը հետ և մայր
եղած զաւակներու որ Ֆրանսացի են՝ թէև
իրենց արեան մէջ հայկական տարրին գո-
յութեան քնքշօրէն գիտակից, արտագրած

է արուեստ մը որ ֆրանսական է խորապէս: Բայց ինչպէս Շաշինի սուր ու հզօր կերպով վարկադրած՝ գործին մէջ՝ ես գտած եմ, կանաչի շարձին արեւ ելեան խոր զգացողութեան հօթէն՝ զատ՝ զոր մասնանիշ

տառուները, որ ախարն բնական ազատաւանդով մը կ'արտայայտուի իր Լեքտիօն-ներուն մէջ:

Տիկին Արմինիա Բարայեան, ինչպէս յայտնի է, մէկ սնդամն է արուեստագէտ-

ԻՐ ՄՕՐԸ ԿԵՆՏԻԱՆԱԳԻՐԸ. — 'Եկա՛ր' Տիկին Արմինիա Բարայեանի

կ'ընէ Քան, և անկից աւելի, դարաւոր տառապանքներու ենթարկուած և աննոցմով խորացած ցեղի մը զգայութեան սարսուռը, որ զինքը մղած է գէպի կեանքի ցաւագին կամ հիւանդոս տեսիլներու հաս-խընտրական թարգմանումը, նոյնպէս և կը կարծեմ թէ Տիկին Արմինիա Բարայեանի մէջ կ'ընդերեւույ՝ իբր էական գիծ մը՝ ընտանեկան, յորկի քողը սրբութեան համար իր ցեղին աւանդական խորին պաշ-

տերու ընտանիքի մը: Իր Շուշիկ քոյրը, որ ամուսնացած է բազմաշմուտ գրագէտ ու գեղարուեստական քննադատ Լուի Լալուս-յի հետ, ճարտար ու շնորհալի դաշնակահարուհի մըն է: Իր Մարգարիտ քոյրը հանրածանօթ է իր վարպետ երգչուհի տաղանդով, ան բոլոր ազգերու երգերը իրենց ուրոյն հրապրով գիտէ ըմբռնել ու հարազատ նրբութեամբ արտայայտել, և մանաւանդ հայ երգին լուսույն թարգ-

մանրներէն մին է՝ Կոմիտաս վարդապետէն ի վեր և անոր հետեւողութեամբ: Իսկ իրենց մայրը, արուեստագէտներ հասցնելու հաղուադէս ու թանկագին տաղանդն ունեցած է. ան իր կամօքով ու գորովովն ուզած է որ իր երեք զաւակներն ալ, այն օտար ու բարձր միջնակարգ դպրոցում իր ցեղին վրայ ճշող բռնակալ լուծը հայրենիքէն խլելով բերած նետած էր զանոնք.

իրենց ցեղին պատիւ բերող արուեստագէտներ դառնան, և իր բարոյական էութեան բոլոր ուժերով գործակցած է անոնց կազմաւորման և լիովին յաջողած է իր կաթոգին մօր ու գաղափարապաշտ Հայուհի երազն իրականացնելու:

Ա. ԶՊԱՆԵԱՆ

Ա Ղ Օ Թ Ք

Սիսաբա հիմա՝ թողըքուած տընակ մըն է ամայի,
Շրջապատուած՝ ծառերով ու թուփերով գոսացած,
Լուսամուտներն այնքա՛ն նեղ, ու երդիքը այնքա՛ն ցած՝
Որ ճառագայթ մը հագիւ երբեմն ներս կը նայի:

Ներսն է հիմա ըստուերոտ, կարասիները՝ աստ անդ,
Ամէն անկիւն կայ բորբոս եւ ոստայններ մամուկի:
Տըրտմութիւն մը սեւաթեւ անոնց վըրայ կը պառկի.
Ձար ուրական մը կարծես ըրեր է զայն քարուքանդ...:

Դուռը միշտ փակ կը մընայ, ու նիգերն են ժանգոտա՛ծ.
Ներս չի սահիր յանկարծոյն՝ լոյսն անցորդի մը ժրպտին.
Ձո՛ւր, սեմերը փոշեպատ՝ կը ցեցոտին, կը փրտին,
Ըսպատելով անծկագին՝ այցելուի մը գրեթէ:

Երբեմն շէն էր ան ալ, թէեւ համեստ ու աղքատ.
Գիշերն ա՛յ քառուղ ալ կ'իջնէր երանութիւնը լուսնին,
Ու ծիծաղը կը ծաղկէր, աստղերու պէս լուսածին,
Կամ մեխակը օրհնածիր՝ համբոյրներու անարատ:

Անաղմուկ էր ան դարձեալ. յասմիկներու մէջ քորեան
Նարստ կապած մեկուսի, Բընակիւնները անոր
Պա՛րզ էին միշտ, սակայն գոհ ու երջանիկ ամէն օր,
Իր թաղարովը հարուստ՝ մանիշակի մը նըման: